

Stenografični zapisnik

osme seje

deželnega zbora Ljubljanskega
dne 7. oktobra 1871.

Nazoči: Prvosednik: Deželni glavar dr. Radoslav Razlag. — Vladina zastopnika: Deželni predsednik: Karol pl. Wurzbach-Tannenberg in vladini svetovalec Roth. — Vsi članovi razun: Knezoškof dr. Widmar, Kromer, dr. Suppan, Dežman, dr. pl. Kaltenegger, grof Auersperg, grof Blagaj, dr. vitez Savinšek, pl. Langer, grof Thurn, grof Margheri, baron Rastern, Rudež France, baron Apfaltrern in Grabrijan.

Dnevni red: 1. Poročilo deželnega odbora o novem statutu za ljubljansko glavno mesto. (Priloga 27.) — 2. Poročilo deželnega odbora o peticiji v Komendo sv. Petra všoljenih občin za podelitev podpore iz P. P. Glavarjevega zaklada za zidanje ondotne šole. (Priloga 34.) — 3. Poročilo deželnega odbora o dopolnitvi oziroma preuredbi posameznih odločeb postave skladnih cest od 14. aprila 1864. l. in njenega dodatka od 18. januarja 1867. l. (Priloga 35.) — 4. Poročilo finančnega odseka o proračunu za posilno delalnico za l. 1872. (Priloga 39.) — 5. Poročilo finančnega odseka o proračunu zaklada zemljiščine odveze za l. 1872. (Priloga 40.) — 6. Poročilo finančnega odseka o peticijah.

Obseg: Glej dnevni red — interpelacija dr. Bleiweisa — peticije.

Seja se začne o 45. minuti črez 10. uro.

Stenographischer Bericht

der achten Sitzung

des Landtages zu Laibach
am 7. October 1871.

Anwesende: Vorsitzender: Landeshauptmann Dr. Jakob Razlag. — Vertreter der k. k. Regierung: Landespräsident Carl v. Wurzbach-Tannenberg. — Regierungsrath Roth. — Sämmtliche Mitglieder mit Ausnahme von Sr. fürstbischöflichen Gnaden Dr. Widmer und der Herren Abgeordneten: Kromer, Dr. Suppan, Deschmann, Dr. v. Kaltenegger, Graf Auersperg, Graf Blagaj, Dr. Ritter v. Savinscheg, Franz Rudesch, v. Langer, Graf Thurn, Graf Margheri, Baron Rastern, Baron Apfaltrern und Grabrijan.

Tagesordnung: 1. Bericht des Landesausschusses über das neue Gemeindestatut für die Hauptstadt Laibach. (Beilage 27.) — 2. Bericht des Landesausschusses, betreffend die Petition der nach Commenda St. Peter eingeschulten Gemeinden um Gewährung einer Subvention aus dem P. P. Glavarischen Fonde für den dortigen Schulhausbau. (Beilage 34.) — 3. Bericht des Landesausschusses, betreffend die Ergänzung, beziehungsweise Abänderung einzelner Bestimmungen des Straßen-Concurrenz-Gesetzes vom 14. April 1864 und des Anhanges hiezu vom 18. Jänner 1867. (Beilage 35.) — 4. Bericht des Finanzausschusses über das Präliminare des Zwangsarbeitshausfondes pro 1872. (Beilage 39.) — 5. Bericht des Finanzausschusses über das Präliminare des Grundentlastungsfondes pro 1872. (Beilage 40.) — 6. Bericht des Finanzausschusses über die Petitionen.

Inhalt: Siehe Tagesordnung — Interpellation des Abg. Dr. Bleiweis — Petitionen.

Beginn der Sitzung 10 Uhr 45 Minuten.

Deželni glavar potrdi, da zbor sklepati more in prične sejo. Zapisnik zadnje seje se bere slovenski in potrdi.

Der Landeshauptmann bestätigt die Beschlussfähigkeit des h. Hauses und eröffnet die Sitzung. Das Protokoll der letzten Sitzung wird in slovenischer Sprache vorgelesen und genehmigt.

Predenaj prehajamo na dnevni red današnje seje, imam naznaniti nekatere peticije, ki so došle, namreč:

Petition der Gemeindevorsteherung Markt Weissenfels in Betreff der Anlegung der Zufahrtstraße zum Bahnhofs Rathschach.

(Izroči se cestnemu odseku — wird dem Straßenaussschusse zugewiesen.)

Potem je prišlo:

Bekanntgabe der V. Ruard'schen Gewerkschaft in Sava wegen Verweigerung jedes Beitrages zum Baue der Zufahrtstraße zum Bahnhofs in Aßling.

(Izroči se cestnemu odseku — wird dem Straßenaussschusse zugewiesen.)

Dalje nam je tukaj finančni odsek predložil:

Petition der Gemeinde Weissenfels um eine Subvention von 2000 fl. zur Herstellung von Uferschutzbauten an den dortigen Gebirgsbächen.

(Izroči se cestnemu odboru — wird dem Straßenaussschusse zugewiesen.)

Potem je izročil gospod poslanec Kramarič:

Peticijo občanov Slamovskih, županije Radovske, za odpis zemljiških davkov zavoljo slabe letine.

(Izroči se peticijskemu odseku — wird dem Petitionsaussschusse zugewiesen.)

Isti je izročil:

Peticijo občine Suhorje za odpis davkov.

(Izroči se peticijskemu odseku — wird dem Petitionsaussschusse zugewiesen.)

Naznaniti imam, da se je cestni odsek sestavil in sicer volil je: za predsednika gospoda P. Kozlerja, za namestnika gospoda Pintarja in za perovodjo gospoda Murnika.

Cestni odsek bode imel prihodnjo sejo vtorek 10. oktobra ob 3. uri popoldne.

Odbor za presojevanje delovanja deželnega odbora ima prihodnjo sejo tudi vtorek ob 9. uri zjutraj.

Dalje imam slavnemu zboru izreči presrečno zahvalo od gospodov uradnikov deželnih, kateri se zahvaljujejo za uravnavo njih služboplače in so me prosili, to čestiti zbornici naznaniti.

Ravno mi je došla sledeča interpelacija.

(Zapisnikar Kreč bere — Schriftführer Kreč liest:)

Interpelacija do visoke c. kr. vlade!

1.

V lanskem deželnem zboru (27. dne avgusta 1870.) je že tretjikrat bila sklenjena deželna postava zaradi učnega jezika v ljudskih šolah in v šolah za učiteljske pripravnike (Gesetz betreffend die Unterrichtssprache in den Volksschulen und den Lehrerbildungsanstalten).

V vseh sejah, v katerih je bila ta obravnava na dnevnem redu, bilo je neovržljivo dokazano, da taka postava je napredku ljudskih šol in omiki narodovi neobhodno potrebna, — da je postulat § 19. temeljne postave o splošnih državljskih pravicah, in da deželni zbor ima pravico, določiti učni jezik v ljudskih šolah, ker Galicija in Češka imate že davno tako deželno po-

stavo. A tudi c. kr. deželni šolski svet kranjski, kteremu je bila po ukazu slavnega c. kr. ministerstva za nauk in bogočastje od 5. julija letošnjega leta št. 10687, naj tudi on razodene svoje mnenje o tej postavi, je pritrtil celi tej postavi, po deželnem našem zboru osnovani, s sklepom svojim 27. julija 1871.

Ker pa podpisanim še zmerom ni znano, ali je že zadobila Najviše potrjenje ta postava, po kateri je tako dolgo in tako živo hrepeni ves narod naš in v kateri pričakuje dejanskega dokaza, da je volja visoke vlade, zadostiti pravičnim zahtevam naroda slovenskega, zato se drznejo spoštljivo podpisani do visoke c. kr. vlade staviti ponižno vprašanje:

1. ali je omenjena postava že zadobila Najviše potrjenje? — ako ne

2. ali se ga ima pred koncem tekoče sesije deželnega zbora nadjati?

2.

S to isto postavo je bila 27. avgusta 1870. c. kr. visoki vladi predložena prošnja, naj se v gimnazije kranjske vpelje slovenski jezik za učni jezik in v Ljubljani naj se za Nemce napravijo nemški paralelni razredi.

Ker pa je z ukazom slavnega c. kr. ministerstva za nauk in bogočastje 12. julija 1871. kranjskemu deželnemu šolskemu svetu došel poziv, naj svoje mnenje izreče o učnem jeziku sedanjih šol na Kranjskem (in Betreff der sprachlichen Einrichtung des Unterrichtes an den Mittelschulen in Krain), in je c. kr. deželni šolski svet v svojem poročilu od 29. avgusta 1871. utrakvistično vredbo učnega jezika tako na gimnazijah kranjskih kakor na realni ljubljanski nasvetoval in ker se ta nasvèt popolnoma sklada s sklepi, ki jih je deželni zbor kranjski o tej zadevi pred letom 1869. zmerom trdil in še le v sesiji leta 1869. prisiljen odstopil, zato so podpisani radostni pričakovali, da se nemudoma vpelje utrakvistična vredba učnega jezika v srednjih naših šolah.

Al šolsko leto se je ravno kar pričelo in ker je zato skrajni čas, da se tudi v srednjih šolah zadostuje pravičnim večletnim zahtevam, zato ponižno podpisani stavijo drugo vprašanje: ali je c. kr. visoko vlado volja, brž zdaj, ko je še čas zato, utrakvistično vrediti učni jezik v srednjih šolah na Kranjskem?

Dr. Jan. Bleiweis l. r.

Dr. V. Zarnik l. r.

Dr. E. H. Costa l. r.

J. grof Barbo l. r.

M. Kramarič l. r.

Lovro Pintar l. r.

Janez Irkič l. r.

Karl Rudež l. r.

J. N. Horak l. r.

Fr. Kramar l. r.

V. C. Supan l. r.

Ivan Toman l. r.

J. Murnik l. r.

Jože Zagorec l. r.

M. Koren l. r.

Dr. Razlag l. r.

Dr. Poklukar l. r.

Grabrijan l. r.

M. Tavčar l. r.

P. Kozler l. r.

Leopold Jugovic l. r.

L. Svetec l. r.

Deželni glavar:

To interpelacijo bodem koj izročil gospodu predsedniku deželne vlade. (Jo izroči — übergibt diejelbe.)

Landespräsident:

Ich werde die Ehre haben, diese Interpellationen in einer der nächsten Sitzungen zu beantworten.

Deželni glavar:

Zdaj prehajamo na današnji dnevni red.

I. Poročilo deželnega odbora o novem statutu za ljubljansko glavno mesto.

(Priloga 27.)

Poročevalec dr. Costa:

Ker je ta predloga zelo obširna in že dalje časa v rokah gospodov poslancev, bi prosil pritrčiti mojemu nasvetu, da ni treba brati.

(Obvelja — angenommen.)

Prosim, da dostavim le nekoliko besedi. V načrtu postavbe so nekteri tiskarni pogreški, vendar le prav nevažni, tako da jih vsak bralec lahko sam popravi. Manjka namreč le tu in tam kaka vejica, ali da stoji namestu i, e ali namestu u, a. Sicer pa je deželni odbor skrbel za to, da je v enem iztisu na tanko vsak pogrešek popravljen in ta iztis se bode dodal dotičnemu zapisniku.

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

Poslanec Svetec:

Jaz bi se predrznil nasvetovati, da se ta predloga deželnega odbora izroči ustavnemu odboru.

(Obvelja — angenommen.)

II. Bericht des Landesauschusses, betreffend die Petition der nach Commenda St. Peter eingeschulten Gemeinden um Gewährung einer Subvention aus dem P. P. Glavar'schen Fonde für den dortigen Schulhausbau.

(Beilage 34.)

(Odborovi predlog obvelja — der Ausschusßantrag wird angenommen.)

III. Bericht des Landesauschusses, betreffend die Ergänzung, beziehungsweise Abänderung einzelner Bestimmungen des Straßen-Concurrenz-Gesetzes vom 14. April 1864 und des Anhanges hiezu vom 18. Jänner 1867.

(Beilage 35.)

Poročevalec dr. Costa:

Ker je to poročilo precej obširno in ker je že dalje časa v rokah častitih udov slavnega zbora, ter ker predlog le gre na to „es wolle der hohe Landtag den anliegenden Gesetzentwurf einem Comité von 7 Mitgliedern zur Vorberathung zuweisen“, — tedaj ne gre za to, da bi temu predlogu že danes pritrčili in stvar tako meritorno rešili, bi prosil, da mi ni treba brati poročila. (Obvelja — wird angenommen.)

Kar pa zadeva odborov predlog, naznanjam, da v imenu deželnega odbora se konečni nasvèt tako spremeni, da se ta načrt postavbe izroči že obstoječemu cestnemu odboru. (Obvelja — wird angenommen.)

IV. Poročilo finančnega odseka o proračunu za posilno delalnico za l. 1872.

(Priloga 39.)

V. Poročilo finančnega odseka o proračunu zaklada zemljiščine odveze za l. 1872.

(Priloga 40.)

(Osekova predloga obveljata — die Ausschusßanträge werden angenommen.)

Poročevalec Irkič:

Sporočilo finančnega odseka o prošnji Andreja Perko-ta iz Poljan hiš. št. 7, kranjskega okraja, učenca na dunajski živinozdravnišnici za denarno podporo.

Slavni deželni zbor!

Andrej Perko iz Poljan, kranjskega okraja, učenec na živinozdravnišnici na Dunaju, se je po deželnem odboru obrnil na deželni zbor s prošnjo za denarno podporo, da bi zamogel svoje živinozdravniške nauke izvršiti. Andrej Perko je svojej prošnji svoja šolska spričala priložil, in pokazalo se je iz njih, da je izvrsten učenec; toraj se je nadjati, da bode naša dežela po tem dijaku izvrstnega zdravnika za živino dobila.

V obziru na izvrstne šolske vspehe imenovanega prositelja in v obziru na to, da je do leta 1868. ustanova (štipendija) za kranjske učence na živinozdravnišnici v Beču letnih dvesto goldinarjev obstajala, in se iz deželnega zaklada plačevala, in slednjič v obziru na to, da je ustanova že leta 1868. prestala, ze nasvetuje;

„Naj slavni deželni zbor sklene:

Naj se Andreju Perko-tu iz Poljan, živinozdravniškemu učencu na Dunaju, v namen izvršenja njegovih živinozdravniških naukov denarna podpora v znesku petdeset goldinarjev iz kranjskega deželnega zaklada podeli.“

(Osekovi nasvèt obvelja — der Ausschusßantrag wird angenommen.)

Poročevalec Irkič:

Sporočilo finančnega odseka o prošnji stalnega odbora dijakov na tehniški visoki šoli v Gradcu za podporo pri vpeljanji ustanove brezplačilne hrane za učence na tamošnji tehnični visoki šoli.

Slavni deželni zbor!

Na visoki tehniški šoli v Gradcu se je neko društvo osnovalo, katero namerava tamošnje siromaške tehniške dijake s tem podpirati, da bode pri nekterih krčmarjih v Gradcu nekoliko stolov plačevalo, na katerih bodo dijaški siromaki opoldne hrano brez plače dobivali. Odbor tega društva se je po deželnem odboru na naš slavni deželni zbor s prošnjo obrnil, da bi mu slavni deželni zbor v rečeni namen ne samo koj sedaj primerni donesek k zakladu te ustanove odredil, nego tudi za prihodnje za to ustanovo vsako leto prinesek plačeval.

Ker je naš deželni zaklad s plačili že preobilno obložen, in ker nam ni znano, ali bode ta ustanova tudi našim tehničkim dijakom kaj koristila ali ne, se nasvetuje:

„Naj slavni deželni zbor sklene:

Da se čez prošnjo stalnega odbora dijakov na tehniški visoki šoli v Gradcu za podporo pri vpeljavanju ustanove brezplačilne hrane za tehniške dijake v Gradcu na dnevni red pride.“

(Odsekovi nasvèt obvelja — der Aushschußantrag wird angenommen.)

Poročevalec Irkič:

Sporočilo finančnega odseka o prošnji Mariabrunskega društva za ustanove (štípendije) na Mariabrunski gozdarski šoli za dovolitev stalnega letnega doneska v podporo siromaških učencev na tamošnji gozdarski šoli.

Slavni deželni zbor!

V Mariabrunu pri Beču se je društvo osnovalo, katero namerava siromaške učence na tamošnji gozdarski šoli s tem podpirati, da bode za take dijake ustanove (stípendije) naredilo. Odbor rečenega društva pobira v ta namen prineske, in se je tudi do našega slav-

Seja se konča ob 45. minuti čez 11. uro. — Schluß der Sitzung 11 Uhr 45 Minuten.

nega zbora s prošnjo obrnil, da bi mu slavni zbor v rečeni namen stalne vsakoletne doneske odredil. Ker je naš deželni zaklad s težami jako obložen in sicer tako, da je treba dobro prevdariti, predenj se mu še druge in nove teže in plačanja naložijo, in ker se za sedaj še ne more sprevideti, ali bodo namerovane ustanove na Mariabrunski gozdarski šoli tudi našim dijakom koristile ali ne, zavoljo tega se nasvetuje:

„Naj slavni deželni zbor sklene:

Čez prošnjo Mariabrunskega društva zarad odredjenja stalnega vsakoletnega doneska za štípendije na tamošnji gozdarski šoli naj se na dnevni red pride.“

(Odsekovi nasvèt obvelja — der Aushschußantrag wird angenommen.)

Deželni glavlar:

Ker je denašnji dnevni red končan in je treba posameznim odsekom dovolj časa pustiti, da svoja mnogobrojna in težka dela opravijo, odločujem prihodnjo sejo za četrtek 12. oktobra 1871, ob 10. uri, ako ni vgovora. (Nobeden se ne javi — Niemand meldet sich.) Dnevni red se bode na dom poslal in tako končujem denašnje zasedanje.